

Székelyország

«Székely-Udvarhely»

Csik, Háromszék, Marosorda, Torda-aranyos és Udvarhely-
vármegyék partoktól független, székely érdekű ujsága.

Előfizetési ára: egész évre 10 K, félre 5 K.
negyedévre 2 K 50 f. Egyes szám 16 fillér. Hirdeté-
sek díjszabás szerint. Megjelenik minden vasárnap

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyud-
varhely, Kossuth-utca 31. sz. Telefon 15. sz. Posta
takarékpénztári csekk- és kliringszámla 10489. sz.

A székely becsület.

**9000 székely — 50.000
orosz ellen.**

J. B., aki részt vett a Siemi-
kovce körül lefolyt harcokban,
a következő érdekes levelet írta
egy barátjának Gyergyószent-
miklósról:

— Remélem tudjátok, hogy
e harcok oroszánjai mi voltunk:
székely honvédek. Láttatok volna
a vérbeborult csatateret.

E hó 1—5-ig minden eddi-
git felülmúló kemény harcunk
volt. Hősök beszélt róla a Siemi-
kovce körüli harcokról. Hogy
mit vilt véghez hadosztályunk
abban a főszerpet játszó ez-
redünk, azt csak most tudjuk
meg a hadseregparancsnok pa-
rancsából:

„A 38. honvéd hadosztályt
— mely az orosz cár jelen-
létében támadó tizenhat orosz
ezredet megsemmisítőleg meg-
verte — megsemmisítettem stb.
stb.“

El tudjátok képzelni, mi az
a tizenhat orosz ezred? Az öt-
venezer minimum!

S ezzel szemben mi kilenc-
ezeren voltunk.

Meg sem kíséreltem leírni a
harcot, mert jelenleg idegeim
nem bírják ki. Majd később.
Zászlóaljam ebben a harcban
136 láda töltényt lőtt el, hat
rohamot hajtott végre és három
orosz rohamot vert vissza s 21
tisztet, 1800 orosz fogott el és
öt géppuskát zsákmányolt.

De van is ám becsülete a
székely katonának!

A hír.

A néma éjben zokogó sirás hallik,
Elfojtva szól az asszony:

— Uram élsz-e még?

A gyermek szól:

— Édes jó anyukám!

mesélj apukáról,
Hisz oly szépek e mesék...

— Messze, édesem!

Az olasz föld határán,
A magas hegyek mellett,
Apus arra jár

Mily jó neked oh gyermek,
nem érted e mesét,
Neked a téli nap ép olyan,
tünik, mint a nyár!

— Ott mindig nyár van,
a zord tél arra nem jár,
Most is aratnak arra
s hirt hoz a szél.

Piros virág, mit aratnak arra
És sokat kaszálnak belőle,
míg anyukád mesél!

... Itt elakad hangja,
a zord kaszásra gondol,
Ki bőkezűen aratva,
sok, sok embert írt.

— Oh édes Isten! Mért nem
gondol reám s gyermekére?
Mért nem hoz róla
senki semmi hírt!?

— Ne sirj anyukám!
Hisz azt mondtad nyár van ott!
A tél arra felé nem jár
s virágot szednek.
S meglásd majd
édes jó anyukám,
Virágot hoz apus
és hirt hoz a szél neked...

... A néma éjre nap derengett,
Mely sötétebb lett, mint az éj.

A gyermek együtt sir,
zokog anyjával
S nem szól többé —
mesélj, mesélj!...

Megjött a hír, a szellő hozta el:
— Az Urhoz költözött
a férj, az apa
Sok szép virággal,
sok hős vitézzel...

Kérnay Saturnó.

A hős 82-esek

A cs. és kir. Hadügyminiszterium
1915. május 5-én kiadott 172-ik
számu vesztesség lajstromába foglalt
székelyudvarhelyi császári és kir.
82-es ezredbeli tisztek és legénység
névsora. (XLV. közlemény.)

András Domokos 19. sz. Udvm.
Lövéte 1892. ms.

Bartha József pótt. 19. Udvm. Pa-
rejd 1891. ms.

Elekes Imre pótt. 18. sz. Csvm.
Ditró 1884., meghalt 1915. márc. 17.

Fekete Sándor 17. sz. Udvm.
Székelyszentábrahám 1894. ms.

Ilyés Péter 19. sz. Csikszentimre
1893. ms.

Lőrincz Albert 19 sz. Udvm. Szé-
kelyfancsal 1894., meghalt 1915.
márc. 22.

Miklós József 17. sz. Udvm. Má-
réfalva 1894. ms.

Ülkei Sándor 19. sz. Udvm. Ülke
1893. ms.

Vass Árpád 19. sz. Udvm. Ülke
1894. ms.

(Folytatjuk.)

Haza!...

Írta: **Stein S. Zsigmond** hadapród.

Oroszharctér, 1915. nov. 17.

Haza!... Istenem, ezt szavakban
kifejezni, megmagyarázni nem lehet.
Azt az érzelmet, amit egy harcban
küzdő katonából vált ki az a tudat,
hogy ő most haza megy és tizenkét
havi távollét után ismét részesevé
lesz az ő családi fészékének s látja
majd boldogan mosolygó övéit, ezt
leírni nem, csak érezni lehet...

Ez a tudat ezer, meg ezer gondo-
latot halmoz rakásra, képeket mutat,
szóval lázas ébren-álmadozóvá vál-
toztatja az embert.

Hideg volt. Esett az eső. A szél
fújt. Mert én nem tudom milyen
éghajlat ez itt, hogy a természet
mindeme változatossága egyszerre
megnyilatkozik.

Dideregtem. Bár megmosott a hi-

deg eső, átáztam; bár össze-
kedte testemnek minden részét a
süvöltő szél, még sem ettől fáztam.
Nem! Az öröm volt az, mely moz-
gásba hozta véretem. A mámor a
gyönyör. Hiszen hazafelé tartottam.

Szabadságot kaptam én is. Sza-
badság! Ennek a szónak bár sok
az értelme, de szerintem a valódi ér-
tékét csakis mi — akik átszenved-
tük, közvetlenül átérezte a világha-
boru minden borzalmát, kellemes
(mert ilyen is van) és kellemetlen
részeit — tudjuk igazán mérlegelni
értékelni...

Kezembe adtak egy érzéketlen tár-
gyat, egy papirost és azt mondták:

— Most mehatsz! 14 napra sza-
bad vagy. Arra mehatsz, amerre
akarsz!...

A madár, ha bezárják, türelmes,
szomorú. Ha kieresztik, szabadon
engedik — megrázkódik. Körülnéz
és elrepül oda, ahol a hazája van.
Felkeresi az erdőt, a sutogó fákat,
éneklő társait, testvéreit.

Én is így jártam. Körülnéztem.
Kerestem valamit. Kerestem, hogy
merre van a szülőföldem. De mintha
húztak volna, biztatást éreztem. Mint-
ha azt súgták volna:

— Menj csak, nem kell félned.
Menj bátran, ott van a csillagod, az
vezérelni fog téged...

Szép lassan megindultam, de
mintha valaki üzött, kergetett volna.
Lépteim mindig gyorsabbakká lettek.
Sem fáradalmat, sem éhséget, sem
a természet hatását nem éreztem.
Gondolataim, mint a villám úgy ker-
getődtek. Hol ez, hol az jutott
eszembe. Gondolatban már otthon
is voltam...

Egy szeliden mosolygó, majd ag-
gódo arc rajzolódott lelki szemem
elő. Ott, valahol... messze... Kezei
össze vannak kulcsolva, imádkozik.
Az ima érettem szól. A fohász éret-
tem megy a magasban székelő ha-
talmatlan Ur zsámolyához...

Kinyújtom mind a két karom a
kép után, de... semmi. Eloszlott
nincs. Ismét megindulok. Szívem lá-
zasan kalapál és most még gyor-
sabbban megyek, szinte szaladok.

Gondolataim nyugodni nem hagy-
tak. Most is, mintha jönne valaki.

Nem. Csend van. Ez csak képzelődés. De még sem, hiszen hangot hallok; ismerős kedves, becéző hangok. Ép úgy csengenek, mint valamikor régen, gyermekkoromban. De ni, ni! Egy jóságos arcot látok. Közeledik, beszél, karjait ölelésre tárja: az édes Anyám!...

Ez már sok volt. Több, mint amit idegeim kibírhattak. Felmondták a szolgálatot és én az ut közepén álltan terültem végig a — sárban...

Nem tudom, meddig feküdhettem ott, de amire szemeimet ismét kinyitottam, egy szegényes, de tiszta szobában találtam magamat.

Agyam előtt egy szelid tekintetű néni (biztosan Ő is anya, neki is van gyermeke a harctéren) ott térdelt és imádkozott. Talán... érettem, talán... a másikért, a fiáért. Nem kérdeztem. Megköszöntem a jóságát és mentem tovább. Hiszen ismét üzött a vágy, a szabadság érzete... Haza, haza minél előbb haza!

A gép hosszút, éleset sípolt, a vonat megállott. Megérkeztem. Igen, ez az. Innen indultam én el két évvel ezelőtt. Itt vagyok ismét régi ismerőseimnél. Mintha a házak, a fák, a bokrok mindannyian üdvözlőnének.

A gép ismét sípol. A vonat tovább indul és minden csendes lett. Lassan sötétedni kezd. Az ablakokban a lámpafény megjelenik.

Csendben, szinte lábujhegyen megyek, hogy a csendet ne zavarjam. Majd megállok egy frissen meszelt, kedves ház előtt. Az ablakból világosság szűrődik ki. Szívem hangoosan dobog.

Tétovázva nézem a kaput, a fákat, mindent. Hiszen ezek mindannyia ifjúkori kedves emlék nekem. Megszorítom a homlokomat, mely a hűvös idő dacára is verejtékezett. Megtapogatom magamat. Vajjon ez is nem álom-e? Vajjon igazán itthon vagyok-e?...

Nem, nem álom. Benézek az ablakon és fenséges, minden figyelmet lekötő látvány tárult elém. A két öreg az asztal fölé hajolt és néznek valamit. Egy fénykép. Igen, az engem ábrázol!

De mi az!? Talán sejtenek valamit, mert mind a ketten egyszerre fordultak az ablak felé... Nem, nem láttak semmit, mert könnyel telt meg szemük és ismét az asztal fölé hajoltak...

Halkan kinyitottam az ajtót. Ezt sem vettek észre. De most már érzem, hogy idegeim ezt a feszültséget nem bírják. Gyors elhatározással léptem a busuló öregekhez és e boldog kiáltással:

— Édes szüleim! — eszméletlenül roskadtam lábaikhoz...

Székely hősök.

Csik-, Háromszék-, Marostorda-, Tordaaranyos- és Udvarhelyvármegyéből származó és a világháboruban megsebesült, meghalt vagy hadifogságba jutott hősöknek a hadügyminisztérium veszteség lajstromai alapján összeállított hiteles kimutatása.

XLVII.

Az 1915. április 21-én kiadott 164. sz. veszteség lajstrom szerint:

Barabás János huszár Táv. Keresed hadifogoly (Simbirsk, Oroszország). — Baréw Anfilaria Marostvm. Magyarrege hadifogoly (Oroszország).

Chonoj Miksa őrzetű Tam. Felsőpodszaga hadifogoly (Bijsk).

Ganesch János Marostvm. Nyágra hadifogoly (Oroszország).

Kliem Gerasim Táv. Dombró hadifogoly (Oroszország).

Miklós Kálmán huszár Marostvm. Erdősinád hadifogoly (Simbirsk).

Az 1915. április 22-én kiadott 165. sz. veszteség lajstrom szerint:

Bartha Béla tart. hadapród 61. gye. 11. sz. Hszvm. Nagyborosnyó 1886 ms.

Ábrám András tizedes 24. gye. 6. sz. Csiktaplocza megs. — Albert István 24. gye. 6. sz. Csikrákos ms. — Ambrus Ferenc őrzetű 24. gye. 10. sz. Hszvm. Hilib ms. — Andorkó András őrzetű 14 gye. 2. sz. Udvm. Felsőrákos megs. — András József 24. gye. 2. sz. Hszvm. Szárazajta ms.

Bács János 24. gye. 7. sz. Hszvm. Eresztevény ms. — Bagoly Domokos 24. gye. 12. sz. Hszvm. Papolecz ms. — Bálint György 24. gye. 11. sz. Hszvm. Kálnok, meghalt 1914. dec. 29. — Bőjte Dénes 24. gye. 6. sz. Csikmadaras ms. — Buzás János 24. gye. 8. sz. Csikcsicsó ms.

Csillag Károly 24. gye. 10. sz. Csikgyimes megs. — Csutak Márton 24. gye. 6. sz. Csikrákos megs. — Csutak Sándor 24. gye. 6. sz. Csikrákos ms.

Dancsuj György 24. gye. 10. sz. Hszvm. Magyarbodza hadifogoly. — Darvas János 24. gye. 1. sz. Csik-tusnád ms. — Dombi Imre 24. gye. 12. sz. Hszvm. Kálnok ms.

Egyed Albert 24. gye. 10. sz. Udvm. Oklánd ms.

Faragó Sándor 24. gye. 12. sz. Hszvm. Székelypetőfalva, meghalt 1915. jan. 1—6. — Farró Lajos 24. gye. 6. sz. Udvm. Homoródszentpéter megs. — Ferencz Gergely 24. gye. 6. sz. Csvm. Kászónjakabfalva ms. — Fodor Imre 24. gye. 4. sz. Csikvacsárcsi ms.

Gábor István 24. gye. 9. sz. Csvm. Mádéfalva, meghalt 1914. dec. 27. — Gál Géza 24. gye. 9. sz. Hszvm. Barót ms. — Gergely Antal tizedes 24. gye. 7. sz. Csvm. Nagy-kászón megs. — Gergely Antal 24.

gye. 10. sz. Csvm. Gyimesbükk ms. — Gezzó István 24. gye. 6. sz. Csvm. ms. (Lehet, hogy másképen is hívják). — Gödri György 24. gye. 11. sz. Hszvm. Keresztvár ms.

Hadnagy Vilmos tizedes 24. gye. 1. sz. Hszvm. Kézdivásárhely ms.

Janó Sándor 24. honvgye. 10. sz. Csikszentgyörgy ms. — Józsi Ferenc 24. gye. 10. sz. Hszvm. Zalan hadifogoly.

Kinda Péter 24. gye. 6. sz. Csm. Gyergyótekerőpatak ms. — Kiss Antal 24. gye. 1. sz. Csik-tusnád ms.

Kirilas Elek 24. gye. 10. sz. Hszvm. Magyarbodza ms. — Keinecz József 24. gye. 6. sz. Udvm. Resenyéd ms. — Kolombán Gergely 24. gye. 10. sz. Csikszentimre ms.

Kovács Gáspár 24. gye. 6. sz. Csikrákos ms. — Kovács István 6. gye. 8. sz. Hszvm. Kézdiroszfalu 1895. hadifogoly.

Ladó József 24. gye. 12. sz. Csikszépviz ms. — Lakatos István 24. gye. 1. sz. Hszvm. Bölön ms.

Máhos János 24. gye. 4. sz. Hszvm. Kisborosnyó ms. — Mihály József 24. gye. 9. sz. Hszvm. Oltszem, meghalt 1915. jan. 4. — Mikota Mihály 24. gye. 10. sz. Csikgyimesbükk ms. — Mózes Sándor 24. gye. 10. sz. Udvm. Kénos ms.

Nagy Balint 24. gye. 7. sz. Csikszereda ms.

Opra Ignác 24. gye. 9. sz. Hszvm. Szárazpatak ms. — Orbán Sándor 24. gye. 10. sz. Udvm. Abásfalva ms.

Pál István 24. gye. 8. sz. Csikcsicsó ms. — Palosán György 24. gye. 11. sz. Hszvm. Aldoboly, meghalt 1914. dec. 30. — Péter István 24. gye. 10. sz. Hszvm. Szászfalu hadifogoly. — Péter Máttyás 24. gye. 6. sz. Csikgöröcsfalva ms. — Pongrácz Béni 24. gye. 10. sz. Csikszentgyörgy hadifogoly.

(Folytatjuk.)

53 esztendő Udvarhelyvármegye közgazgatási életéből.

Irta: lengyelfaloi Bátor Orbán Ottó.

XII.

Haller János főispán helyzete — habár a törvényhatósági bizottságban szokásos főispáni többségével rendelkezett — eléggé nehéz volt. Az ellenzéket ugyan minden alkalommal leszavaztatta, de ez részére nem sokat jelentett. A törvényhatósági bizottság sérelmes határozatait az ellenzékiek folytonosan megfellebbezték és így azok végrehajtása föggőben maradt úgy, hogy a felebezésekre adott válaszok, Haller bukása után két év múlva is érkeztek vissza — a belügyminisztériumból. A közigazgatási bizottságban pedig nekünk, az ellenzéknek volt egyetlen szó többségünk és így Haller főispánt ott állandóan leszavaztuk.

Tétlenségre szorítottuk a zsarnoki

hatalmat kezében. Működését megbénítottuk. Erőtlenül vergődött. Tehetetlen dühében aztán ahhoz folyamodott, hogy pártunk egyes tagjait tüzzel-vssal kezdte üldözni, s úgy erkölcsileg, mint anyagilag igyekezett tönkre enni.

Az inkvizíciót rajtam kezdte meg. Több bűnvádi feljelentést tetetett ellenem 50—60-nál. De hála Istennek! — eredménytelenül. Mert, aki ártatlan, azt a jó Isten oltalmazza és sértetlenül kivezeti a sátán karmai közül...

Más ellenzéki érzelmi polgártársaimat sem kimélte. Őket is hasonló főispáni atyáskodó kegyeiben részesítette. Nem volt előtte semmi szent, sőt még az egyház, különösen a róm kath. egyház papjait is üldözöbe vette. Bűnvádi feljelentéseket zúdított ellenük a szószekekről elhangzott szent beszédek miatt s lépten nyomon talált valami ürügyet ez egyházi emberek molesztálására.

Különösen az államellenes lázítások vádját szerette „felfedezni” és annak vesszőparipáján nyargalt a székelyudvarhelyi kir. törvényszéknél, hol — a független bíróságnak határtalan tisztelet adassék! — épen olyan kudarcot vallott, mint az ellenem tett feljelentéseivel... Szóval a főispáni pallosjog hiányzott!

Hiába volt Hallernek a törvényhatósági bizottságban többsége, mert a vidéken a nép utálta és benne üldözőjét látta. Székely testvéreim tántoríthatatlan bizalmát, szeretetét én bírtam s a képviselőválasztásoknál és a nép körében a győzelem az enyim, illetve pártomé volt. Haller ezért nekem fondorlataival ártani nem tudott...

Szent István király, amikor álmában az orgyilkos meg akarta gyilkolni, de a gyilkos kezéből kiesett s a csörömpölésre a király felébredt és az ágya előtt térdelő gyilkost látva így szólt:

— Ha Isten velem, ki ellenem!

Én is büszkén mondhattam el:

— Ha székely testvéreim velem, ki ellenem!

Mint független székely ember, nem hajoltam meg a zsarnok előtt, akinek előde idegenből: Szászországból (Hallersteinből) fehér lovon jött Magyarországra.

Haller tehetetlen dühében, egy ideig szünet állott be. Más uton módon próbált célt érni. Pártjának már néhai, egyik igen tekintélyes tagját küldötte hozzám azzal a megbízással, hogy ő hajlandó a kor-mánynál részemre 20.000 korona segélyt kieszközölni s ezért más egyebet nem kíván tőlem, minthogy a közigazgatási bizottság ülésén részt ne vegyek...

Tudva azt, hogy a nevezett bizottságban az ellenzéknek egy szó többsége van s Haller ezt szeretné ily módon eltüntetni és így akarna a helyzet ura lenni, én az ajánlatot teljes felháborodással utasítottam vissza.

A harctérre mindenki küldhet és tábori borítékban küldjön is hírlapot itthonról.

Erre aztán az illető azzal érvelt, hogy nagyon sajnálja, mikép az ajánlatot nem fogadom el, mert akkor tömlőcbe jutok.

Mire én így feleltem:

— Nem baj az, ha tömlőcbe is jutok. 48 után magyar emberek, kik igaz ügyért küzdöttek, nem csak tömlőcbe kerültek, de még bitófára is jutottak. Mondja meg Hallernek, hogy Orbán még soha hazarülő sem, pedig megvesztegethető nem volt. Őseim is mindig a szabadság és igaz ügy mellett küzdöttek. Orbán Elek ősem II. Rákóczy Ferencnek főlovászmestere volt és mint ilyen követte a nagy fejedelmet száműzetésébe — Rodostóba, hol ma is többi áldozatkész bujdosó honfitársaival együtt alussza örök álmait, kik szintén a magyar nemzet szabadságáért haltak vértanu halált idegen földön.

Egy másik ősem, szintén Orbán Elek, a pozsonyi országgyűlésen, ahol Mária Terézia szorongatott helyzetében kis fiával a karján kérte a magyar nemzet segítségét, a Rendek között volt, akik kardjukat kirántva: életüket és vérüket ajánlották fel a királynéért. Az országgyűlés határozata folytán pedig sok ezer magyar ifju — közöttük Orbán Elek ősem is — kardot kötött és sietett az ellenséges hadak elé. Hosszas, véres harcokban az ellenséget szétverték és így Mária Terézia birodalmát s trónját megtarthatta. Orbán Eleket hűsége- és vitézségeért emelte a királyné kegye ekkor a bárói méltóságra.

Ilyen előzmények, ilyen áldozatkész ősök példája után, boldog leszek, ha én a hazáért, becsületes függetlenségi elveimért — tömlőcöt szenvedhetek.

Tehát mondja meg Hallernek, hogy én inkább választom a tömlőcöt, mint a becstelen árulást! . . .

(Folytatjuk.)

A szarka.

Balucz Bálint, a baka és egy székely gazda.

Egyik közelebbi „marsch-indulás” napján, Balucz Bálint zenész, cimbalom-művész, fogott magának egy harcha menő 82-es bakát és bohém jólelkűséggel vitte be a Simó-féle, jó borairól híres polgári vendéglőbe Székelyudvarhelyt.

Balucz a megelőző éjszakát végig virrasztotta. Szívhez szóló nótáival lelkesítette a szintén „marsch”-ba menő és bucsuzkodó tisztek illusztris társaságát. Mámoros, de részeg nem volt.

Kért egy félliter bort és cigarettaival telt fémtárcáját kinyitva az asztalra tette, hogy vendége ebben se szenvedjen hiányt. Ő maga pedig pár percre eltávozott a helyiségből; kérve a bakát, hogy ad-

dig is otthonosan érezze magát, amíg hozzája visszatér

A vendéglőnek abban a helyiségében, szobájában iddógált egyik Székelyudvarhely várossal közvetlen szomszédos falujának előkelő székely gazdája, aki falusbiró és más tisztelet is viselő egyéniség volt s igen jó táncu hírében állott és ma is jó módu ember.

Balucz Bálint a mire visszatért, a bakája ellillant. Bizonyára fontosabb teendői voltak az ivásnál. Azonban a jó táncu székely ott maradt.

Balucz rövidesen beletörődött a baka hirtelen eltávozásába. Tölt és iszik, miután a gazdával koccintott. Azután pedig keresi a tárcáját, hogy rágyujtsa. Hült helyét találja. Bátor-talanul kérdezi a gazdát, hogy vajon azt nem látta-e?

— De igen feleli az készséggel. A baka azt mondotta, hogy az övé és elvitte.

Balucz, a jólelkű bohém, erre szörnyű módon felháborodott és a vendéglőből gyorsan eltávozott. Rohant egyenesen a kaszárnyába s ott a bakát, kinek nevét csak később tudta meg, a híre összesereglett altisztek és bakák társasága előtt mindennek, csak épen becsületes embernek nem mondotta.

A katonák — ismerve bajtársuk tisztességes voltát — fejcsóválva nézték Balucz dühöngését s egymásra mondogatták:

— Az nem lehet! Ki van zárva, hogy egy élet-halálharcba menő székely baka lopjon . . .

Balucz friss cigarettákat vásárolt Bagónénál és ismét visszament a Simó-féle vendéglőbe. A gazdát még ott találta, de a borát — noha más nem volt a helyiségben — valaki megdézsmálta.

Ez a körülmény gyanakodóvá tette. Vizsgálódni, szemlélődni kezdett s erre már a gazda is készülődött. A világlátott Balucz éles szeme észrevette, hogy a rövid kabátos gazda zsebe duzzadt és abból fényesen kandikál feléje valami. Hirtelen megragadja a gazda zsebet és csodálcsozája, rögtön kigurult abból a cigarettás tárcá

— Gazember! Ugy-e te loptad el a tárcámat és mégis ártatlan embert gyanúsítottál. No, megállj, ezért majd számolunk! — szolt Balucz és észnélkül futott a kaszárnyába, hogy az igazán becsületes, méltatlanul gyanúsított székely bakától bocsánatot kérjen . . .

Igy és ezt panaszkolta el nekünk Balucz Bálint, a bohém lelkületű cimbalom-művész azért, hogy kiírjuk az ujságba. Bünvádi feljelentést nem akar tenni, — ugymond — mert a bosszuállást utálja. Mi pedig a híres székely gazda nevét tudjuk, de ezuttal nem akarjuk megnevezni. Csak azt szeretnők, ha szégyenérzete máskor nagyobb lenne, mint a szarka-természete . . .

Ma, amikor az egész világ a székely dicsőséget, páratlan vitézséget hirdeti és bámulja, — kár, nagyon kár ilyen semmiségekkel azt itthon kisebbiteni, pláne olyan embernek, aki jó módban él . . .

Törvénykezés.

§ A csődönkivüli kényszer-egyezség. A hivatalos lap rendeletet közölt a csődönkivüli kényszer-egyezség eljárásáról. A háboruban rejlő gazdasági viszonyok tették időszertűvé a kérdést, melynek publikált megokoloása a csődeljárás régi rendjét gyorsabbá fogja tenni, a mi a csődtömeg költségeinek megfelelő csökkentésével, a hitelezők javát fogja szolgálni. Ennek az intézkedésnek a borderejét némileg mutatja a hivatalos helyről eredő fölfogás, hogy eddig átlag a csődtömegvagyonnak csak két százaléka jutott a hitelezőknek, míg a többi, az eljárás során fölmerült kiadás címén számolták el. A tömeg gondnokot jövőben a vagyongazdálkodó váltja föl, a kinek azonban nem kell majd okvetlenül ügyvédnek lennie, hanem a szakmával ismerős kereskedő vagy iparos is lehet. A reform ebben a vonatkozásban tágitja a hitelezői védőegyesületeknek amugy is nagy szerepkörét. Általában igyekszik a rendelet a gyakorlati élet minden tapasztalatát leszűrni. Így a jogtalan követelések támasztásának útját állja azaz, hogy a hitelező és adós esetleges rokoni viszonyának föltüntetését kívánja. Megemlíti végül, hogy a rendelet az igazságügyminiszter újabb hivatalos intézkedése fogja követni, a melyben a vagyongazdálkodó díjazására irányadó díjszabást is fognak megállapítani.

A most megjelent rendelet nem csak megengedi mindenkinek az egyezségi eljárás kérését, hanem az egyezségi megkötését is a legnagyobb mértékben megkönnyíti. A hitelezői követelés összegének kétharmad többsége a rendelet szerint elegendő az egyezségi létrehozásához. Az egyezségi megkötésig, míg ez irányba a kormány rendeletileg másként nem intézkedik, bármilyen csekély hányad felajánlásával meg lehet kísérelni. Ez lényeges enyhítés eddigi csődtörvényünkkel szemben, a mely a csődbe jutott adós részéről való kényszer-egyezségi létrejöttéhez a követelések négyötödét képviselő és a tárgyaláson megjelent hitelezők kétharmadának hozzájárulását követelte meg, s legkisebb hányadul 40 százalék fölajánlását kívánta. A rendelet szerint az egyezségi eljárás a törvényszékek hatáskörében tartozik. A törvényszéknél azonban az eljárás gyorsasága és közvetlensége érdekében nem a tanács, hanem egyes bíró intézi ezeket az ügyeket. Az adós kérésére a bíró megindítja az eljárást, az adós ellenőrzése és részben a vagyongazdálkodó kezelése végett vagyongazdálkodó rendelt, felhívja a hitelezőket, hogy követelésüket jelentésük be s kitűzi az egyezségi tárgyalás hatánapját. Kereskedők, iparosok stb. egyezségi ügyeiben az lesz kívánatos, hogy az illető gazdasági ágon jártas egyén legyen a „vagyongazdálkodó”. Az adós egyezségi ajánlatában a hitelezőket egyenlő el-

bánásban köteles részesíteni. Kivétel van ez alól a takarékpénztári betevőre. Száz koronán aluli takarékpénztári betétet a takarékpénztár teljes összegében köteles kifizetni. Ha az egyezségi tárgyaláson a hitelezőknek a követelések összege után számított kétharmad többsége az adós ajánlatát elfogadja, a bíró az egyezségi jóváhagyást megtagadhatja főleg akkor, ha az adós csalárdul jár el. Határozata ellen egyfoku felfolyamodás van a királyi ítélőtáblához, a mely esetleg az érdekeltek meghallgatása után végérvényesen határoz. A rendelet december 1-én lép életbe.

A Magyar szentkorona országának
Vörös kereszt Egylete.
53801—915 szám.

Köriat.

Valamennyi vármegyei — vidéki — és városi vörös-kereszt választmányának, valamennyi vörös-kereszt hadegészségügyi intézmény tekintetes Vezetőségének.

Helyettes főmegbízottunk, békei Pirkner János miniszteri tanácsos, orsz. gyűlési képviselő, mint honvédszáz főhadnagy beosztást nyert a Rupprecht bajor trónörökös Ö királyi Fensége által parancsnokolt VI-ik német hadsereghez a célból, hogy a német birodalmi önkéntes betegápolási szolgálatot, mely a hadtáp területre és közvetlenül a harc vonal mögé, sőt különös szükség esetén magára a harc vonalra is kiterjed, utóbbi helyeken tanulmányozhassa.

Nevezett helyettes főmegbízottunk több héten át szerzett tapasztalatait megírta és e munkája könyv alakban fényképfelvételével bővítve a „vörös-kereszt a nyugati hárszintéren” cím alatt néhány nap múlva meg fog jelenni.

Szerző munkáját a vörös-kereszt együletünk királyi biztosának, Zombolyai és Javovai Csekonics Endre gróf urnak ajánlotta, ki kegyes volt annak ezer példányát együletünk javára ajándékozni.

Ennélfogva felhívjuk mindazokat, kik e tanulmány iránt érdeklődnek, hogy azt kettő korona beküldése ellenében együletünknel lefoglalni szíveskedjék és kiknek a kérdéses könyvet bérmentve megfogjuk küldeni.

A két koronában megállapított vételár levonása nélkül kizárólag együletünk javára fordítatik, illetve aki a művet megrendeli, a teljes vételárral együletünknek anyagi erejét gyarapítván, az általunk szolgált némes feladatok megoldását támogatja.

Budapest, 1915. évi október hó 22-én.

Az igazgatóság nevében:

Josipovich Géza sk. Babics József sk.
v. b. t. t. h. elnök igazgatósági előadó.

HIREK.

— **Püspöklátogatás.** Gróf Majláth Gusztáv Károly erdélyi püspök f. hó 29-én Székelyudvarhelyre érkezik, ahol 30-án d. e. látogatást tesz az iskolákban, d. u. gyóntatja az ifjúságot, este 6 órakor a plébáriai templomban a vecsernyén felveszi a jelölteket a Mária-Kongregációba, dec. 1-én d. e. ugyan csak a plébánia templomban bérmai; d. u. gyóntatja a katonákat, akik között 2-án szintén kiosztja a bérmaiás szentségét, s egyáltalán ezt a napot, mint Ő Felsége jubileumi napját egészen a katonaságnak szenteli.

— **Dr Bilinszky prépost.** A király Dr Bilinszky Lajos szentszéki tanácsos, nagyszebeni tanítónőképző-intézeti igazgatónak a Boldogságos Szűz Máriáról nevezett szebeni címzetes prépostságot adományozta Dr Bilinszkynek a Székelyföld kulturhazája igen sokat köszönhet. Az ő széleskörű, nagytudásával kormányozza a nagyszebeni Szt. Ferenc-rendi Nővérek tan- és nevelőintézetét, mely az országban páratlanul áll a tan- és nevelésügy hathatós szolgálatával. A tudós tan- és nevelésügyi vezér nemcsak teljes tudását szenteli a bölcs vezetése alatt álló intézménynek, hanem fejedelmi bőkezűséggel hozta meg arra anyagi áldozatait is. Részünkről tehát szintén a legmélegebben üdvözljük a magas kitüntetésben méltán részesült derék főpapot. Ad multos annos, maiorem Dei gloriam!...

— **Kitüntetett 82-esek.** Ő cs. és kir. Felsége Scherhauser Albin főhadnagynak a hadiékítményes III. oszt. katonai érdemkeresztet adományozta és elrendelte, hogy Schuller Arthur tart. hadnagynak az ellenség előtt tanúsított bátor és öntudatos viselkedéseért, ugyancsak Pekec Milán századosnak, Bisza Ferenc főhadnagynak és Kolisch Arthur tart. hadnagynak a legfelsőbb elismerés tudtul adassék. II. oszt. ezüst vitézségi érmet kaptak: Tamási Albert őrmester, Orbán Áron szakaszvezető, címz. őrmester, Bocskor Benedek és Várlentsik Jenő tizedes, c. szakaszvezetők; bronz vitézségi érmet nyertek: Pító Dénes szakaszvezető, Szemerjai Lajos tizedes, c. szakaszvezető, Markus Dénes őrzető, Ambrus Miklós, Bács Ferenc, Bajkó Elek, Balázs István, Bedő Albert, Bekő József, Boros József, Csátó Ferenc, Csiki István, Egyed Antal, Erőss Mihály, Fülöp Jakab, Gergely Lajos, György József, Halm József, János Dénes, Kacsó András, Keeseli Imre, Kovács Áron, Köllő Gergely, Mezei Mózes, Miklós András, Mikolai János, Orbán Béla, Pál József, Pál György, Portik Ferenc és Vánesa Lajos gyalogosok.

— **Hadapród a harctéren.** A székelyudvarhelyi cs. és kir. 82-es gyalogezred harctéren levő parancsnoksága Stein S. Zsigmond egyévi önkéntest, a „Székelyország” harctéri rendes tudósítóját — hadapródnak léptette elő. A jól megérdemelt előléptetéshez őszintén gratulálunk. Gratulálunk azzal a meleg szeretettel, amely menten minden anyagi érdekétől, egyedül abból az ideális hazafias rokonszenvből táplálkozik, amely a világháború ideje alatt oly sok kedves cikkelyt hozott a „Székelyország” hasábjaira Stein hadapród, a mi nagyrabecsült harctéri dolgozó társunk tollából. Halás köszönet érte és olvasó közönségünk osztatlan elismerése!

— **Változás a tanfelügyelői karban.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Dr Berze Nagy János segédtanfelügyelőt Csikvármegyébe helyezte át és a tankerület ideiglenes vezetésével megbízta. Császár Nándor segédtanfelügyelőt pedig Csikvármegyéből a biharvármegyei tanfelügyelőséghez helyezte át.

— **Az ujrászervezték** ez évi december 6-án legkésőbb d. e. 11 óráig kötelesek katonai szolgálata bevonulni.

— **Huszonnégyezerhat száz-negyvennégy hadiárva** volt 1915. szeptember 30-án a hivatalos statisztika szerint, akik legnagyobb részben édesanyjuk gondozása alatt állanak.

— **Nagyidők tanuja.** Kisjeszeni Jeszenszky István nyugalmazott honvédelezredes, a brassói 48-49-es honvédegyesület elnöke, mint Brassóból jelentik, 35 éves korában meghalt. Jeszenszky 1848-ban 18 éves korában mint a Mária Terézia-árva ház növendéke a nagyszebeni gimnáziumot végezte, belépett a honvéd hadseregbe. Tizenhat ütközetben vett részt, a vörös-sipkás zászlóaljban rövidesen főhadnagy lett és Bem tábornoktól nagyobb kitüntetést kapott. A szabadságharc után több évig bujdosott. 1860-ban Kossuth és Klapka hívására Olaszországba ment és belépett a magyar légiónba. De nem volt nyugta idegenben, hazatért és 1869-ben az ujonnan szervezett honvédségbe lépett, a hol alezredesi ranggal került nyugdíjba. Temetése november 24-én volt.

— **Dr Papp Ferenc** ügyvéd, az Udvarhelymegyei Takarékpénztár oklándi fiókjának alapítása óta érdemes jogtanácsosa, életének 50-ik évében e hó 19-én elhalt Oklándon, hol a róm. kath. egyház szertartása szerint helyezték örök pihenőre nagy részvét mellett.

— **Rendkívüli közgyűlés.** A magyarországi munkások rokkant és nyugdíjgyűlésének székelyudvarhelyi 138-ik fiókpénztára **folyó évi december hó 2-án** (csütörtökön) **este 7 órakor** az állami elemi iskola helységében rendkívüli közgyűlést tart, melyre az egyleti tag urakat tisztelettel meghívom. Székelyudvarhely 1915. november 26-án. Duka András fiókpénztári elnök. Tárgyszorokzat: 1. A központi fizetés alkal-

mazottak ügykezelési illetménye, — valamint a kinevezett tisztviselők és szolgák nyugdíj szabályzatának ismeretése és tárgyalása. 2. December havában Budapesten megartandó közgyűlésre egy kiküldött választása. 3. Indítványok. Az idő rövidsége miatt a tagokra nézve külön meghívó nem adható ki — tekintettel az ügy sürgős és rendkívüli fontosságára, ezúton kérem fel a tömeges megjelenésre.

— **85,179 pár lábbeli** és különféle szíjgyártó cikkek nagytömegére a székelyföldi iparkamarához **f. évi december hó 1-ig** lehet csak pályázni.

— **Karácsonyi Album** cím alatt, mint minden esztendőben, úgy az idei karácsonyra is egy díszes albumban összegyűjtve jelenteti meg a Bárd Ferenc és Testvére közismert budapesti zeneműkiadó cég a f. évben népszerűsége jutott kedvelt zeneműveket. Benne lesz az Albumban a legújabb operett újdonságok, mint Zsuzsi kisasszony, Lengyelvér, Végre egyedül, Legénybucsu, Vilmos huszárok legjobb számai. Továbbá Keringők, Induló, tangó, Ragtime, kuplák és szebbnél-szebb kabaré számok, Dalok, Magyar nóták és a most népszerű katonánóták, valamennyi zongorára, részben pedig ének és zongorára. Ezen Karácsonyi Album kiadásával hazánk legelső zeneműkiadó cége kedves meglepetést szerez nagy vevőközönségének és valósággal ajándékszámba megy a gyönyörű album, tekintve hogy a majdnem 100 oldal tartalmazó kötetben fglalt zeneművek értéke egyenként vásárolva 100 korona értéket képvisel, míg így együtt az egész Karácsonyi Album 4 korona, diszkótésben pedig 6 korona. Lapunk olvasói bizonyára szívesen veszik a Karácsonyi Album megjelenéséről szóló hírünket és azon figyelemfelkeltésünket, hogy az albumra a kiadó cég **csak november hó 30-ig** fogad el megrendeléseket, mivel ez csak annyi példányban lesz előállítva, ahány megrendelés arra december 1-ig. Budapestre a c. g. Kossuth Lajos utca 4. sz. alatti kiadóhivatalához beérkezik.

Pályázati hirdetés.

A nagyszebeni cs. és kir. katonai parancsnokság I. No. 27295. sz. rendelete alapján a székelyudvarhelyi katonai állomásparancsnokság a helybeli helyőrség husszükségletének ellátására az alábbi feltételek mellett nyilvános pályázatot hirdet. Az ajánlatok zárt borítékban az állomásparancsnoksághoz címezve, **legkésőbb f. évi december 5-ig** nyújtandók be.

A feltételek a következők:

1. A szállítás a budapesti vágómarha átlagár alapján történik. Az alapár a budapesti piacnak egy hónapon keresztül a legjobb paraszti állat vásárlásánál felmerült középárak képezik.
2. Az alapár hónapról-hónapra a Pester Lloyd-ban közzétett budapesti vágómarhaárak által szabályozódik. Ezen alapár minden hónap elsején nyer megállapítást.
3. A hus ára soha sem lehet magasabb, mint a székelyudvarhelyi piaci ár.
4. A szállító köteles 4/5 rész ökört, illetve tehén és 1/5 rész bivaly húst szállítani.
5. Ha rossz, vagy meg nem felelő hús szállítatik, az ott helyben jó hússal kicserélendő, esetleg az illető osztagnak jogában áll szükségletét

más mészárosnál napi ár mellett beszerezni. A különbözetet a husszállító köteles megtéríteni, e célra 5000, azaz ötezer korona óvadékot kell letétbe helyeznie, mely összeget az állomás parancsnokság a helybeli takarékpénztárnál fog gyümölcsözőleg elhelyezni.

6. A fizetés tiznaponként történik.

7. Ha a szarvasmarha ára esik, köteles a szállító a hus árát ennek megfelelően leszállítani.

8. A katonai parancsnokság részéről a felmondás 1 hónap, a szállító részéről két hónap.

9. A szerződés egy évre köttetik s a szállító csak az első három hónap eltelté után élhet felmondás jogával.

10. Ha a szállító a szerződésben kötött kötelezettségének nem tenne eleget, vagy ha olcsóbb és jobb húst tud a katonaság beszerezni, a katonai állomás parancsnokság egy hónapon belül is felmondhatja szerződését.

11. A szállító részéről csak abban az esetben mondható fel 2 hónapra a szerződés, ha hatóságilag igazolja, hogy a szükséges szarvasmarhát az egész ország területén nem tudja beszerezni.

Szekelyudvarhely r. t. város tanácsától.

Szám: 5691 - 1915. k. i.

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy a városi úrszék takarítására vonatkozó vállalati szerződés **folyó évi december hó 31-ig** lejár, s felhívom azokat, a kik az úrszék takarítást elvállalni óhajtják, ajánlatukat **folyó évi december hó 1-én déli 12 óráig** adják be a városi tanácshoz.

A vállalatra vonatkozó feltételek a városi tanácsban megtekinthetők.

A városi tanács kiköti, hogy az ajánlattevők közül szabadon választathasson, esetleg meg nem felelő ajánlatokat el ne fogadjon.

Szekelyudvarhely, 1915. november hó 6.

Dr Majthényi Miklós,
polgármester.

3-3

Havi fizetéssel nyomdásztanulónak egy jóra való, szorgalmas fiút **felvesz** Betegh Pál könyvnyomtató-intézetbe Székelyudvarhelyt. **Reál- vagy polgári iskolai két osztályt, avagy algimnáziumot végzetek előnyben részesülnek.**

Nyomtatja és kiadja **BETEGH PÁL** könyvnyomtató int. Székelyudvarhely.